

VISOKO STROKOVNO ŠOLSTVO: IZZIVI IN PERSPEKTIVE

Strokovni posvet
o slovenskem visokošolskem izobraževanju

PROGRAM IN POVZETKI

Sežana, 18. september 2024

Inkubator d. o. o. Sežana

Visoka strokovna šola za oblikovanje materialov Sežana

VISOKO STROKOVNO ŠOLSTVO: IZZIVI IN PERSPEKTIVE

Strokovni posvet pod pokroviteljstvom Sveta za razvoj
Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Sežana, 18. september 2024

Predstavitev posveta in povzetki predavanj

Sežana, 2024

VISOKO STROKOVNO ŠOLSTVO: IZZIVI IN PERSPEKTIVE

Strokovni posvet o slovenskem visokošolskem izobraževanju,

18. 9. 2024

Elektronska izdaja

Izdajatelj: *Inkubator d. o. o. Sežana, zanj: Dorijan Maršič*

Založila: *Založba bifora - Visoka strokovna šola za oblikovanje materialov Sežana, zanj: Anton Marn*

Odgovorna urednica:
Lucija Čok

Tehnični urednik:
Anton Marn

Oblikovanje in prelom:
Anton Marn

Fotografije: *Mariia Bortiakova*

Lektoriranje: *Lara Marn*

Cena: *brezplačno*

URL: <https://inkubator.si/wp-content/uploads/2024/09/Brosura-4.pdf>

Sežana, 2024

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili
v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 207399939
ISBN 978-961-96765-0-9 (PDF)

VSEBINA

O strokovnem posvetu

- Stran 6 Lucija Čok
Visoko strokovno šolstvo pod drobnogledom
- 9 Igor Emri
Nagovor v imenu Sveta za razvoj SAZU
- 10 Anton Marn
Visoka šola za oblikovanje materialov Sežana med čermi
- 11 Dorijan Maršič
Inkubator d. o. o. Sežana v koraku s časom

PROGRAM

Povzetki

- Stran 15 Pavle Zgaga
Univerza ali visoke šole? Univerza in visoke šole? Nekaj misli o oblikovanju visokošolskega sistema
- 16 Slavko Gaber
Visoko šolstvo v Sloveniji v časih prehajanj
- 17 Klemen Šubic
Modeli dualnega izobraževanja. Analiza mreže slovenskega visokošolskega izobraževanja
- 18 Nada Matičič, Veronika Gruden Bole
Od stroke do znanosti, od novega znanja do njegove uporabe v praksi
- 19 Anton Marn
Med stroko in uporabno umetnostjo. Poslanstvo Visoke strokovne šole za oblikovanje materialov Sežana
- 20 Marcel Kump
Beseda študentom
- 21 Andrej Kos
Potrebe gospodarstva po strokovnjakih in izkušnje z diplomanti visokega strokovnega šolstva
- 22 Ljubica Jelušič
Pomen visoke strokovne izobrazbe za razvoj lokalne skupnosti

Panelna razprava izvajalcev visokošolskega strokovnega študija

- 23 Vsebina in kakovost izvedbe visokošolskih strokovnih programov ter njihova vloga v sistemu visokega šolstva
Lucija Čok z izvajalci visokošolskega strokovnega izobraževanja

O STROKOVNEM POSVETU

Visoko strokovno šolstvo pod drobnogledom

Kakovostno visoko šolstvo je motor vsake sodobne družbe, vendar je proces zagotavljanja njegove kakovosti v nenehnem nadgrajevanju in se nikoli ne zaključi. V devetdesetih letih prejšnjega stoletja so se države, podpisnice bolonjske deklaracije, obvezale, da bosta prizadevanje za izboljševanje študijskih programov in zagotavljanje kakovosti visokošolskih zavodov njihovi stalni nalogi. Poleg sprememb v izvedbenem in vsebinskem smislu je bolonjska reforma svojo uspešnost povezovala s kakovostjo visokega šolstva, ki naj bi jo omogočale zagotavljati tudi finančne spodbude.¹

Slovensko visoko šolstvo je bilo z bolonjsko reformo in novimi razvojnimi politikami EU postavljeno pred velike izzive, ki so terjali usposabljanje novih generacij, ki se bodo znale uveljaviti v inovativnem okolju, in posredno spodbudili povezovanje visokega šolstva z gospodarstvom. V zvezi s strokovnega izobraževanjem so bili še posebej poudarjeni: potreba po kompetenčni zasnovanosti strokovnega izobraževanja, boljše sodelovanje izobraževanja z industrijo ter usmerjanje udeležencev strokovnega izobraževanja na višje ravni usposabljanja. Visoko strokovno izobraževanje naj bi poleg izobraževanja in inovativnosti, ob spodbujanju partnerstva s podjetništvom, usposabljal s prožnimi, odzivnimi in privlačnimi oblikami in vsebinami strokovnjake splošnih, predvsem pa medpodročnih / transverzalnih kompetenc. Vsebina, oblika in izobraževalni proces pa naj bodo zasnovani tako, da bodo udeležencem omogočili pridobivanje informacij o potrebah po znanju in kompetencah na trgu dela ter jim nudili ustrezne oblike svetovanja za vključitev vanj.

Različne analize stanja na področju izobraževanja za trg dela kažejo, da se ti postulati ne udejanjajo, saj je potreba gospodarstva po us-

¹ EVROPA 2020: Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast. Evropska komisija, 2010.

trezno izobraženih in usposobljenih kadrih težava mnogih delovnih okolij, tudi v Sloveniji. Raziskave v Nemčiji, na Danskem, Švedskem in Finskem² kažejo na to, da obstoječi šolski sistemi ne zagotavljajo dovolj ustrezno usposobljenih strokovnjakov za potrebe trga dela, predvsem malih in srednjih podjetij, na katerih vse bolj temelji tudi gospodarska uspešnost mnogih industrijskih okolij. Modeli, kot jih uvajajo v Evropi, pričajo, da je strokovni študij – kot si ga je zastavila bolonjska reforma – treba premisliti in prenoviti.

V Sloveniji smo po bolonjskem sistemu sicer zakonsko uredili dualnost visokošolskega izobraževanja in študijskim generacijam ponudili možnosti, da se odločijo za univerzitetni (na vseh treh bolonjskih stopnjah) ali visoki strokovni študij (visokošolski strokovni programi prve stopnje in magisterij stroke na drugi stopnji) tako na univerzah, fakultetah in umetniških akademijah, kot tudi v javnih ali zasebnih visokih strokovnih šolah. S precejšnjim zamikom je tudi Agencija za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS) v sodelovanju z zunanjimi deležniki sledila zakonodaji in na področju spremljanja kakovosti študijskih programov sprejela nova merila in različne predpise, v katerih je upoštevala tako zakonske novosti kot prenovljene evropske standarde na področju visokošolskega strokovnega izobraževanja (2017–2019).³

Pregled stanja na področju strokovnega izobraževanja v Sloveniji prikazuje ugodno sliko za enakomerni regionalni razvoj le na področju višjega strokovnega šolstva, ki se odvija v okviru srednjega šolstva s sodelovanjem izobraževalnih centrov, lokalnih skupnosti in drugih zainteresiranih ustanoviteljev. Skromna, lahko bi rekli zelo pomanjkljiva pa je podatkovna baza ustanavljanja in delovanja

² Dual Vocational Training for SMES in the Baltic Sea Region. Hanse parlament, 2014–2020. <https://www.hanse-parlament.eu/projects/pridobljeno> 7. 8. 2024.

³ Prenova merila za zunanjo evalvacijo višjih strokovnih šol (2018), Merila za strokovnjake (2018), Merila za prehode med študijskimi programi (2019) in Merila za kreditno vrednotenje študijskih programov (2019).

visokih strokovnih šol, torej na področju dualnega visokošolskega izobraževanja. Samostojnih ali pridruženih visokih strokovnih šol v Sloveniji je v letu 2023 delovalo le dvaindvajset (22), večina teh ima sedež v severnoslovenskih statističnih regijah. Ob tem ni nepomemben podatek, da je v Sloveniji kar 50 višjih šol, bodisi kot nadgradenj srednjega šolstva bodisi kot enot izobraževalnih središč in centrov. Temu razhajanju med visokim in višjim strokovnim šolstvom v prid slednjemu botruje dejstvo, da je ustanoviti višjo šolo manj zapleteno, po blažjih kriterijih akreditacije in z manj zahtevno kadrovsko strukturo.

Ob teh podatkih in – posledično – razmišljanju o poslanstvu in vlogi visokih strokovnih šol v doprinosu k družbeni in gospodarski uspešnosti države Slovenije se nam postavljajo vprašanja, na katera bi morala odgovoriti visokošolska politika ter skupaj z izvajalci visokošolskega strokovnega izobraževanja poiskati odgovore nanje. Posledično je med njimi prvo naslednje:

Je slovenski visokošolski model vzporednega strokovnega in univerzitetnega visokega šolstva kot je organiziran in deluje danes treba premisliti?

Ugledni strokovnjaki, snovalci in reformatorji visokošolskega sistema, izvajalci visokih študijskih programov in študentje, uporabniki v gospodarstvu in lokalni skupnosti bodo na tem posvetu predstavili svoje izkušnje in videnja o vlogi in učinkih visokega strokovnega šolstva pri nas. Na posvetu se bomo dotaknili zakonske regulative tega področja, dualnega visokošolskega modela, se vprašali, ali naš sistem in izvedba strokovnih študijskih programov zagotavljata kakovost, ki jo želimo doseči, ali izobražujemo nove poklice za potrebe trga dela in ali vertikalna strokovnega izobraževanja usmerja generacije mladih v ustrezno izobraženost, kvalificiranost in usposobljenost na vseh stopnjah šolanja.

Lucija Čok, *predsednica organizacijskega odbora posveta*

VISOKO STROKOVNO ŠOLSTVO: IZZIVI IN PERSPEKTIVE

Nagovor udeležencev posveta v imenu Sveta za razvoj pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti

Svet za razvoj pri SAZU je odprta platforma, ki vsem in vsakemu prebivalcu Slovenije omogoča, da s svojim znanjem in strokovnimi izkušnjami prispeva k reševanju za Slovenijo pomembnih vprašanj. Strokovno izobraževanje, ki je vsebina današnjega posveta, nedvomno sodi med take prioritete tematike.

Strokovno šolstvo je poleg univerzitetnega in podiplomskega izobraževanja ključni in samostojni steber izobraževalnega sistema vsake družbe. V Sloveniji to na žalost ne drži. Strokovno in univerzitetno izobraževanje se na univerzah praviloma izvajata pod isto streho, z istim pedagoškim osebjem in na enak način, kar je v izhodišču narobe. Samostojnih visokih šol je premalo, da bi utrdile svojo vlogo in poslanstvo. Posledično oba stebra izobraževalnega sistema izgubljata na kakovosti.

V imenu Sveta za razvoj pri SAZU se organizatorjem, Inkubatorju Sežana in Visoki šoli za oblikovanje materialov, profesorici Luciji Čok in drugim sodelujočim zahvaljujem za pripravo tega posveta, ki obravnava za Slovenijo izjemno pomembno tematiko, in upam, da je to prvi iz serije posvetov, ki bodo vodili do konkretnih predlogov za reorganizacijo visokega strokovnega izobraževanja v Republiki Sloveniji.

Igor Emri, *predsednik Sveta za razvoj SAZU*

MED ČERMI – VISOKA ŠOLA ZA OBLIKOVANJE MATERIALOV SEŽANA – VSOM

Visoko strokovno šolo za oblikovanje materialov Sežana – VSOM je po 20 letih želja in prizadevanj lokalnega (Občina Sežana), regionalnega ter strokovnega okolja s področij oblikovanja kamna, nakita, konservatorstva in 3D-oblikovanja ustanovil Inkubator d. o. o. Sežana. Pri projektu visoke strokovne šole gre za nadgradnjo višješolskega izobraževanja, saj je Višja strokovna šola ŠC Srečka Kosovela Sežana prejela visoke ocene presojevalcev NAKVIS, kar je (posledično) sprožilo prizadevanja za ustanovitev nove šole in prehod na visokošolski nivo delovanja.

Pri ustanavljanju šole in snovanju prvih programov nas spodbujajo smernice Evropske komisije, ki v raziskavah ugotavlja velik primanjkljaj strokovnih kadrov, ki napajajo kreativne industrije. Pri tem je izrazito pomanjkanje vseh oblik oblikovalcev – od strokovno do akademsko izobraženih. Iščejo se kadri, ki obvladujejo zahtevne, predvsem visokotehnološke, postopke od zasnove produktov do same realizacije in sem gotovo sodijo tudi diplomanti in raziskovalci visokih strokovnih šol, tudi VSOM. Evropski uniji je popolnoma jasno, da za svoj uspeh na globalni ravni (tekmi) potrebuje veliko naložbo v tovrstne kadre, v Sloveniji pa imamo pri tem velike zadržke in moramo to še ugotoviti in usvojiti. Dlje ko bomo odlašali, hujše posledice bomo trpeli v socialnem, ekonomskem in okoljskem pogledu.

Z vzpostavitvijo VSOM smo postavili temelje za prepotrebno nadgradnjo izobraževanja in krepitev kreativnega kulturnega sektorja, kar bo pripomoglo k trajnostnemu razvoju lokalnega, kot širšega okolja. Naša regija in država se morata zavedati nujnosti teh sprememb, saj le tako lahko ostanemo konkurenčni v globalnem prostoru. Na tej poti nas čakajo številni izzivi, a prav ti so tisti, ki nas bodo vodili k inovacijam, uspehom in prepoznavnosti na mednarodni ravni.

Anton Marn, v. d. dekana VSOM Sežana

INKUBATOR D. O. O. SEŽANA V KORAKU S ČASOM

Inkubator Sežana je že od svoje ustanovitve leta 1991 ključni steber podjetniškega razvoja v občini Sežana in širši regiji. S poslanstvom spodbujanja podjetniške kulture in ustvarjanja novih poslovnih priložnosti je Inkubator doslej podpiral več kot 380 podjetij in prispeval k razvoju številnih uspešnih zgodb v Obalno-Kraški regiji.

Od leta 2018 je s pomembno nalogo na področju visokega šolstva in raziskav vloga Inkubatorja še bolj obogatena. S tem letom je Inkubatorju pripojeno visokošolsko izobraževalno središče v Sežani (VIVISS), kar je omogočilo boljše povezovanje akademskega okolja z gospodarstvom in lokalno skupnostjo. Še en pomemben korak v tej smeri je projekt ustanavljanja nove Visoke strokovne šole za oblikovanje materialov, ki bo nadgradila obstoječe višješolske študijske programe, s poudarkom na oblikovanju materialov in fotografiji. Nova visoka šola bo omogočila poglobljeno izobraževanje na področju kreativnih industrij, s čimer se bo še dodatno okrepila vez med izobraževanjem in potrebami trga.

Z vključitvijo višjega strokovnega izobraževanja in ustanovitvijo visoke strokovne šole Inkubator Sežana gradi temelje za prihodnost, kjer bosta inovativnost in strokovnost pglavitni vrednoti. To še posebej velja za poklic oblikovalca, ki zaradi naraščajočih potreb po specializiranih znanjih v sodobni industriji postaja vedno bolj perspektivno poklicno področje.

Inkubator Sežana se s to novo izobraževalno pridobitvijo utrjuje kot osrednja točka podjetniškega in izobraževalnega razvoja v regiji, hkrati pa prispeva k širjenju inovativne miselnosti in ustvarjanju novih priložnosti za mlade podjetnike. Njegova zavezanost k odličnosti in napredku bo še naprej spodbujala rast in razvoj, ki sta v koraku s sodobnimi trendi podpornega podjetniškega in izobraževalnega ekosistema.

Dorijan Maršič, direktor Inkubatorja d. o. o. Sežana

PROGRAM POSVETA

9.00–9.45

Uvod v posvet

Igor Emri / Miha Humar (Svet za razvoj SAZU): *Nagovor pokrovitelja*

Andrej Sila (župan Občine Sežana): *Pozdravni nagovor župana*

Urban Kodrič (Generalni direktorat za visoko šolstvo MVZI):

Nagovor v. d. direktorja

Dorijan Maršič (direktor Inkubatorja Sežana) in **Anton Marn**

(v. d. dekana VSOM): *Pozdrav organizatorjev posveta*

Lucija Čok (SR SAZU, SS IS): *Namen in vsebine posveta*

9.45–11.30

Plenarna predavanja, 1. del

Moderator Anton Marn

Pavle Zgaga (Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani): *Univerza ali visoke šole? Univerza in visoke šole? Nekaj misli o oblikovanju visokošolskega sistema*

Slavko Gaber (Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani): *Visoko šolstvo v Sloveniji v časih prehajanj*

Klemen Šubic (Nacionalna agencija za kakovost v visokem šolstvu): *Modeli dualnega izobraževanja, analiza mreže slovenskega visokošolskega izobraževanja*

11.30–12.00

Odmor za kavo

12.00–13.30

Plenarna predavanja, 2. del

Moderatorica Ljubica Jelušič

Nada Matičič in **Veronika Gruden Bole** (Fakulteta za dizajn, Ljubljana): *Od stroke do znanosti, od novega znanja do njegove uporabe v praksi*

Anton Marn (Visoka šola za oblikovanje materialov Sežana): *Med stroko in uporabno umetnostjo*

Marcel Kump (Alumni klub VSS Sežana): *Beseda študentom*

13.30–14.30

Odmor in prigrizek

14.30–16.30

Odziv stroke, lokalne skupnosti in gospodarstva

Moderator Dorijan Maršič

Ljubica Jelušič (Občina Sežana): *Pomen visoke strokovne izobrazbe za razvoj lokalne skupnosti*

Andrej Kos (Marmor Sežana): *Potrebe gospodarstva po strokovnjakih in izkušnje z diplomanti visokega storokovnega šolstva*

Vsebina in kakovost izvedbe visokošolskih strokovnih programov ter njihova vloga v sistemu visokega šolstva.

Panelna razprava izvajalcev visokošolskega strokovnega študija.

Povezovalka **Lucija Čok**

Friderika Kresal, dekanja (Visokošolski zavod Fizioterapevtika, LJ)

Gabrijel Glavica, tajnik Akademije za ples Alma Mater Europaea

Gašper Gantar, dekan, Visoka šola za proizvodno inženirstvo, Celje

Maja Uran Maravič, prodekanja Fakultete za turistične študije -
Turistica, Portorož, UP

Lea-Marija Colarič-Jakše, dekanja, Visoka šola la za upravljanje
podeželja Grm, Novo mesto

Ljubica Jelušič, Fakulteta za družbene vede v Ljubljani, UL

POVZETKI

UNIVERZA ALI VISOKE ŠOLE? UNIVERZA IN VISOKE ŠOLE?

Nekaj misli o oblikovanju visokošolskega sistema

prof. dr. Pavle Zgaga (Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani)

Slovenija je dobila prvo univerzo pred nekaj več kot sto leti, njena visokošolska tradicija pa je precej daljša in ji lahko sledimo tja v pozno 16. stoletje, ko je v Ljubljani pričel delovati jezuitski kolegij. Toda tako tistih 400 let visokošolskih kot onih 100 let univerzitetnih tradicij je močno raznorodnih in jih nikakor ni mogoče zvajati na nek enoten, homogen kontinuum. To seveda ni nikakršna slovenska posebnost, pač pa je splošen razvojni trend na področju doseganja akademske izobrazbe. V tem trendu so se izoblikovali – in se še oblikujejo – različni modeli; ena izmed razločevalnih značilnosti teh modelov je prav razlikovanje med univerzo ter višjimi oziroma visokimi šolami. V našem prispevku se bomo poskušali posvetiti tej pojmovni razliki, kot tudi razliki v njihovem poslanstvu in kompatibilnosti.

Prvih petdeset let po ustanovitvi Univerze v Ljubljani to razlikovanje ni bilo aktualno, z ekspanzijo izobraževanja po drugi svetovni vojni pa se je vse bolj poudarjalo. Zakonodajne rešitve, pa tudi splošno razumevanje akademskih prostorov v minulih petdeset letih, so ponudile različne razvojne možnosti. Na splošno bi bilo mogoče reči, da se je dominantno razumevanje razlikovanja med univerzami ter višjimi in visokimi šolami pri nas bolj naslanjalo na paradigme vertikalne kot horizontalne diferenciacije. Univerze so v njih locirane 'višje', visoke šole pa 'nižje'. Za uspeh enih in drugih bi bilo treba polarizacijo 'ali – ali' pretvoriti v sinergično razmerje 'in – in'.

VISOKO ŠOLSTVO V SLOVENIJI V ČASIH PREHAJANJ

prof. dr. Slavko Gaber (Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani)

Vsak razumen premislek o strukturi sistema vzgoje in izobraževanja privzame, da je struktura vsakokratnega sistema ne le proizvod imaginacije tistih, ki se s sistemom ukvarjajo, ampak rezultanta spoprijemov, predstav in interesov konkretnega časa. Preizpraševanja posameznega dela sistema – v našem primeru visokega strokovnega šolstva kot dela vertikale terciarnega izobraževanja – so del spoprijema za resnice in racionalnosti časa.

Na omenjenem ozadju kaže posvet o visokošolskem strokovnem izobraževanju misliti kot pogovor o njegovi vpetosti v dileme sedanjosti in prihodnosti: a) tipov ekonomije našega prostora; b) vprašanja in dileme družbe, v kateri si želi ta del družbenega podsistema edukacije najti mesto, ki bo po meri drugih podsistemov prihodnje družbe in bo hkrati streglo tudi interesom, vključenih v sistem VSIZ. Tako smo tu, ker naš svet očitno že živi čas mnogih nezadostnosti in s tem nujnih premen v ravnanjih.

1. Najbolj radikalno se to dejstvo izriše v podatku, da že pred začetkom petega meseca v letu v Sloveniji potrošimo vse naravne vire, ki so nam na voljo, če naj bo naš način produkcije in življenja še vzdržen.

2. Na to ugotovitev se veže vprašanje vzdržnosti tipa ekonomije, ki s hlastanjem po vedno več materialnih dobrin in profita zadeva ob svoje meje.

3. Nezadostno je delovanja tipa upravljanja (predstavniške demokracije).

V kontekstu teh in drugih izzivov časa je nujno opraviti pogovor o visokem strokovnem šolstvu v Sloveniji. Odgovori, ki jih je pri tem treba iskati in jih ne bo prinesel en posvet, morajo meriti na več kot nekaj let in zahtevajo dogovarjanje o interesih, ki ob naših individualnih in sistemskih (vertikala VIZ) razumejo, da bomo na planetu smiselno preživel le z vzajemnim upoštevanjem drug drugega in z zavedanjem dejstva, da morajo naši programi misliti tudi skrb za bodoče generacije.

MODELI DUALNEGA IZOBRAŽEVANJA, ANALIZA MREŽE VISOKOŠOLSKEGA IZOBRAŽEVANJA

Klemen Šubic (Nacionalna agencija RS za kakovost v visokem šolstvu)

Z uvedbo bolonjske reforme je Slovenija vzpostavila vzporedni sistem visokošolskega strokovnega in univerzitetnega študija na prvi stopnji, kar je prineslo jasnejšo ločnico med praktično in akademsko usmeritvijo izobraževanja. Ob pregledu stanja na NAKVIS ugotavljamo, da v Sloveniji trenutno prevladujejo univerzitetni programi, saj predstavljajo kar 60 % vseh akreditiranih programov na prvi stopnji. Kljub temu samostojni visokošolski zavodi izstopajo pri ponudbi visokošolskih strokovnih programov. Skupno 22 visokih strokovnih šol in 16 fakultet izvaja 65 strokovnih in le 7 univerzitetnih programov, kar skupaj predstavlja polovico vseh njihovih študijskih programov. Univerze sicer izvajajo več visokošolskih strokovnih programov (81), vendar ti predstavljajo le nekaj več kot 36 % njihovih prvostopenjskih študijskih programov.

V študijskem letu 2023/24 je bilo na visokošolske strokovne programe vpisanih 21.964 študentov, na univerzitetne pa 22.432, kar skupaj predstavlja polovico vseh vpisanih študentov v Sloveniji. To kaže na pomembno vlogo visokošolskih strokovnih programov, ki so ključni za hitro vključitev diplomantov na trg dela. Iz analize sprememb študijskih programov v zadnjih letih je razvidno, da se visokošolski strokovni programi vsebinsko prilagajajo potrebam okolja in sledijo trendom na trgu ter tako ohranjajo ključno vez visokega šolstva z delodajalci.

OD STROKE DO ZNANOSTI, OD NOVEGA ZNANJA DO NJEGOVE UPORABE V PRAKSI

prof. Nada Matičič in mag. Veronika Gruden Bole, Karierni center FD
(Fakulteta za dizajn)

Visoko strokovno izobraževanje je temeljni steber za razvoj visoko usposobljenih kadrov, pripravljenih na reševanje kompleksnih izzivov sodobnega gospodarstva. Fakulteta za dizajn (FD) ima v tem kontekstu osrednjo vlogo, saj njen VS študijski program Dizajn, ki se izvaja na petih smereh, integrira teoretično znanje, raziskovalno delo in praktične izkušnje, s čimer študentom omogoča pridobivanje specifičnih strokovnih kompetenc. Slednje udejanja tudi s članstvi v domačih in mednarodnih združenjih.

Ključna prednost FD je vzpostavitev t. i. trikotnikov znanja, ki akademsko sfero povezujejo z gospodarstvom, kar omogoča prenos znanja iz fakultete v podjetja. Študijsko delo v studiih, kjer študenti delajo na realnih projektih v sodelovanju z industrijskimi partnerji, predstavlja inovativni pedagoški pristop, ki spodbuja razvoj kreativnosti, interdisciplinarnosti in uporabe sodobnih tehnologij ter zagotavlja visoko stopnjo inovativnosti pri študentih.

FD se aktivno vključuje v domače in mednarodne projekte, kot so PKP, ŠIPK in KOCLES, ter s svojimi laboratoriji podpira razvojno-raziskovalno dejavnost. Zlasti pomembna je tudi usmerjenost v vseživljenjsko učenje in zagotavljanje visoke zaposljivosti diplomantov, kar potrjuje analiza njihove uspešnosti na trgu dela.

Z jasno vizijo in strateško usmeritvijo se FD uveljavlja kot vodilna institucija na področju kreativnih industrij, ki s svojim delom prispeva k trajnostnemu razvoju in krepitvi globalne konkurenčnosti slovenskega gospodarstva.

MED STROKO IN UPORABNO UMETNOSTJO

Poslanstvo Visoke strokovne šole za oblikovanje materialov

Anton Marn (VSOM)

Visoka strokovna šola za oblikovanje materialov Sežana (VSOM) svoje poslanstvo uresničuje z najvišjimi izobraževalnimi standardi in sodobnimi študijskimi pristopi pri oblikovanju materialov, s poudarkom na oblikovanju kamna in nakita ter uvajanjem v slovenskem prostoru novega poklica 3D oblikovalca. Z interaktivnimi metodami in tehnikami dela in poklicnih praks ter s projektnim in raziskovalnim delom usposabljammo kadre novo nastajajočih in najbolj iskanih poklicev, pa tudi deficitarnih poklicev ter drugih poklicev s področja kreativnih industrij in kreativnega kulturnega sektorja.

Oblikovanje materialov, stvarnih predmetov in okolja se danes sooča s koncepti, ki izzivajo družbeno-kulturne, etične in tehnično-tehnološke norme. Sodobno oblikovanje izhaja iz naravnih danoosti ter se usmerja v to, kar družba potrebuje danes, in v rešitve, ki si jih uporabniki želijo v prihodnosti. Z mešanjem tradicionalnih veščin in inovacij v oblikovanju (design-driven innovation) ter z uporabo novih pristopov in tehnologij si bomo v študijskih programih, pri razvojno-raziskovalnem in umetniškem delu prizadevali zagotoviti učinkovito, izvirno, na najboljših oblikovalskih praksah uveljavljeno izobraževanje. Pri tem je ciljno, da so tako proces učenja kot izidi izobraževanja kakovostni, uporabniku prijazni (user-friendly design) in trajnostni ter da se mestoma dotaknemo tudi umetnosti.

Namen in poslanstvo VSOM je vzgajati in rasti z vsemi deležniki v oblikovalskem procesu; od študenta, ki se uči, razvija in osamosvaja, končnega uporabnika, ki ga želimo ozavestiti in uporabniško opremiti, podjetij, ki naj začnejo zagotavljati kakovostne izdelke in storitve ter vse kreativne industrije, ki naj upošteva in vzpostavlja visoke strokovne in oblikovalske standarde.

BESEDA ŠTUDENTOM

Marcel Kump (Alumni klub VŠŠ Sežana)

Izkušnje in mnenja študentov bodo na posvetu predstavljena v živo s strani diplomanta in člana Alumni kluba Višje strokovne šole Sežana.

V okviru predstavitve bo posebna pozornost namenjena pomembnosti praktičnega pouka in obvezni delovni praksi. V ta namen bodo predstavljeni program praktičnega pouka in obvezne delovne prakse na VŠŠ Sežana ter pridobljena znanja. Nato bodo izpostavljene izkušnje študentov, ki so zaključili študij in so svojo pot nadaljevali v stroki, bodisi v podjetju ali pa kot samostojni podjetniki, ter njihova refleksija na program in praktično izobraževanje. Na osnovi pridobljenih znanj in kompetenc bodo predstavljene rešitve v primerih soočanja z izzivi stroke in poslovanja z vstopom na trg dela, izpostavljene bodo tudi morebitne pomanjkljivosti programa glede na zahteve delodajalcev in strank.

POTREBE GOSPODARSTVA PO STROKOVNJAKIH IN IZKUŠNJE Z DIPLOMANTI VISOKEGA STROKOVNEGA ŠOLSTVA

dr. Andrej Kos (Marmor, Sežana d. d.)

Družba Marmor, Sežana d. d. se ukvarja s pridobivanjem in obdelavo naravnega kamna. Njen spekter delovanja je širok, saj vključuje temeljna znanja, od rudarstva in geologije do gradbeništva, obdelave materialov in prodaje. Da bi lahko uspešno delovala na trgu naravnega kamna, so ključni izšolani kadri, ki imajo občutek za kamen in sledijo trendom na svojih področjih.

Z digitalizacijo in robotizacijo proizvodnje ter vse večjim vplivom umetne inteligence na delovne procese se je potreba po delavcih z višjo izobrazbo pokazala že v samih proizvodnih obratih. Kjer so v preteklosti prevladovali delavci z osnovnošolsko izobrazbo, se danes išče delavce z vsaj srednješolsko izobrazbo. Angažiranost, samostojnost in odgovornost so dodatni atributi delavcev, ki jih potrebujejo delovni procesi.

Kader, ki ga družba išče na trgu dela, je tehnični kader. Predvsem so zaželeni poklici strojnih smeri, ki predstavljajo zagotovilo, da se delavec znajde s stroji in pripadajočimi strojnimi programi. Tehnična usmerjenost poklicev zagotavlja praktičnost delavca, saj mu že izobrazba narekuje pogled na delo s strani učinkovitosti, stroškov, ekonomičnega upravljanja s časom.

Pomembno je, da izobraževalni sistem sledi potrebam gospodarstva. Uvajanje smeri, ki gospodarstvu ne ustrezajo, predstavlja izziv tako za delodajalce kot za študente, saj zahteva dodatno usposabljanje na delovnem mestu. Danes je ključno, da izobraževalni sistem usposablja ljudi za praktično izvajanje nalog, reševanje težav in prilagajanje hitrim spremembam v delovnem okolju. Čeprav je težko napovedati, kakšni bodo poklici čez pet let, je jasno, da bo proizvodni sektor postajal vse bolj digitaliziran, robotiziran in povezan z umetno inteligenco. Zato so tehnična znanja in vseživljenjsko učenje nujni za uspeh kadra, ki vstopa na trg dela.

POMEN VISOKE STROKOVNE IZOBRAZBE ZA RAZVOJ LOKALNE SKUPNOSTI

prof. dr. Ljubica Jelušič, Fakulteta za družbene vede, Univerza v Ljubljani

Pred bolonjsko reformo visokega šolstva smo bili priča razmahnitvi izrednega študija številnih fakultet, ki so bile svoje programe s svojimi učitelji pripravljene izvajati na različnih mestih po Sloveniji, kar je številnim posameznikom omogočilo, da so lahko ob službi študirali na višješolskih in visokošolskih programih blizu domačega kraja.

Po uvedbi bolonjske reforme v slovensko visoko šolstvo (po letu 2005) pa je prišlo do ponovne koncentracije javnih univerzitetnih programov v večjih mestih, medtem ko so se zasebni študijski programi (s koncesijami) razvili tudi izven univerzitetnih središč. Tako je bila tudi Sežana neke vrste kraško visokošolsko središče, saj so tu potekali izredni študiji javne uprave (višješolski predbolonjski program) ter računalništva in informatike. Z omejevanjem izrednega študija so ti programi v Sežani usahnili, na srednješolskem centru Srečka Kosovela in ob izdatni podpori Inkubatorja in Občine Sežana pa je z velikimi začetnimi težavami nastal in se razvijal višješolski program (na področju oblikovanja kamna in fotografije), kakršnega imamo še danes.

Lokalna skupnost je dolgo želela, da se višješolski program preoblikuje ali dopolni z visokošolskim programom, ki ni le pedagoško pomemben za izobraževanje domačih in drugih kadrov za potrebe domače kamnoseške obrti in industrije. Enako pomemben postaja zaradi raziskovalnega procesa, ki bo po eni strani nujna sestavina izobraževalnega programa, po drugi strani pa bo skozi različne raziskovalne projekte ohranjal in razvijal temeljne značilnosti kamnarske in kamnoseške tradicije na Krasu, kar bo pozitivno vplivalo na njegov gospodarski razvoj.

VSEBINA IN KAKOVOST IZVEDBE VISOKOŠOLSKIH STROKOVNIH PROGRAMOV TER NJIHOVA VLOGA V SISTEMU VISOKEGA ŠOLSTVA

Panelna razprava izvajalcev visokošolskega strokovnega študija
(Povezovalka prof. dr. Lucija Čok, ZRS Koper)

Sodelujejo:

Fizioterapija: izr. prof. dr. Friderika Kresal, dekanja, Visokošolski zavod
Fizioterapevtika, Ljubljana

Umetnost: Gabrijel Glavica, tajnik Akademije za ples Alma Mater
Europaea

Tehnika: doc dr. Gašper Gantar, dekan, Visoka šola za proizvodno
inženirstvo, Celje

Turizem: prof. dr. Maja Uran Maravič, prodekanja za področje integracije
šudentov, UP Fakulteta za turistične študije - Turistica, Portorož

Upravljanje podeželja: izr. prof. dr. Lea-Marija Colarič-Jakše; dekanja, Visoka
šola za upravljanje podeželja Grm Novo mesto

Družbene vede: prof. dr. Ljubica Jelušič, UL, Fakulteta za družbene vede

Slovensko visoko šolstvo se je z reformo v letu 2000 odločilo za dualni / univerzitetni – strokovni / model izobraževanja. Razmišljanje o poslanstvu in vlogi visokih strokovnih šol pri doprinosu k družbeni in gospodarski uspešnosti države in družbe postavlja kopico vprašanj, na katera izvajalci študija potrebujejo odgovore. Te bi morali imeti visokošolska politika in uporabniki. Vse pa kaže, da je prav tu vrzel, umanjkanje analiz stanja in akcijskih načrtov, ki bi strokovni študij – kot si ga je zastavila bolonjska reforma – resno prikazali in obdelali.

V panelu sodelujočih predstavnikov visokih strokovnih šol in izvajalcev strokovnih študijskih programov bomo iz njihovih mnenj in izkušenj iztrgali ugotovitve in razmisleke o tem, kako si mladi izbirajo študijske smeri, kaj jim je bistveno v načrtih za bodočnost, jih

izobraževanje v stroki pritegne po kakovosti in možnostih bodočega poklica ter ustrezni izobrazenosti in učinkovitosti vseživljenjske perspektive. Pomembno je ugotavljati tudi razlike pri maturi, pri osipu študijskih programov (univerzitetnih in strokovnih), ali je zakonodajalec sledil potrebam družbe in gospodarstva, ustrezno uzakonil izvedbo študija, in ali ta sledi novim potrebam v družbi in trga dela ter ali so na spremembe pripravljeni izvajalci študijskih programov.

**inkubator
sežana**

IZOBRAŽEVALNO RAZVOJNO SREDIŠČE

VSOM

Avtorica izdelkov: Špela Šedivy, fotografije: Mariia Bortiakova